

negationem absolutam, quæ vera non esset, si ex quibusdam prædiis, qualia autem utique sunt Novalia, aliquid solvere deberet privilegiatus: contra privilegium colligendi decimas non involvit affirmationem absolutam de decimis omnibus etiam nondum existentibus, sed vera adhuc est, licet tantum ad decimas actu debitas restringatur Pichler *de decim. n. 19. & 27. Pirhing in Synop. de decim. sect. 5. §. 2.* aliud foret, si privilegium non generalibus terminis & indefinitè datum, sed ad prædia præsentia esset restrictum, aut si privilegium cedat in enormem læsionem Ecclesiæ Parochialis. *cap. 9. de decim. & ratio est, quia in concessione privilegii includitur tacita conditio: nisi enormiter lædatur Ecclesia Parochialis.*

2) Conventione, quæ si temporalis sit, & ad vitam singularis decimatoris v. g. Parochi extensa nullâ, si perpetua, & remissio purè gratuita, Pontificiâ, si non gratuita, sed interveniat aliqua transactio, permutatio, aut compensatio Episcopali authoritate, confirmationeque indiget, rationem diversitatis vid. apud Schmier *lib. 3. tract. 1. part. 3. cap. 3. sect. 3. §. 4. n. 51. seqq.*

3) Consuetudine legitimè introductâ *cap. 18. 20 & 32. de decim.* in quibus textibus summi Pontifices consuetudinem circa decimas præprimis inspicere, & servari volunt. Eâque ex causâ plurimis in locis factum est, ut obligatio solvendi personales decimas penitus cesseret, ad talem consuetudinem autem introducendam tempus immemorabile cum Engelio *de decim. n. 46.* requirit Barthel *loc. supra cit. §. 2. alique.*

4) Præscriptione non tantum à personis Ecclesiasticis, sed etiam à laicis: eo quod illa exemptio non sit aliquid spirituale, sicut nec ipsa obligatio est aliquid spirituale, sed est jus quoddam temporale, seu usurpatio naturalis libertatis, colligendi integros fructus ex agro proprio, quatenus decimator jus decimandi intermitterit, Covarr. *var. resolut. lib. 1. cap. 17. n. 10.* requisita hujus præscriptionis vide apud A. A.

CAPUT V.

Quænam actiones & remedia competunt decimatori,
& quisnam sit iudex competens in causâ decimarum, item de pœnis eas non solventium.

UT decimatores possint decimas, sive antiquæ sive Novalis sint, exigere cum effectu, varia juris remedia & actiones illis competuat, tum ratione fructuum decimabilium, tum ratione ipsius juris decimandi. Ratione fructuum interest, num à solo & à reliquo fructuum cumulo separati sint, & decimatori portio sua assignata

signata, nec ne? si à solo & à reliquo cumulo separati, & decimatori pro sua portione assignati, ut ut traditio nondum facta sit, quæ per canones suppletur, competit ipsi dominium, potestque propterea ejusmodi fructus vindicare, ad quemcunque possessorem devenerint Pet. Rebuff. *de decim. quest. 9. n. 7. & 14.* ac casu, quo fructus nec à solo, nec à cumulo separati sunt, decimatori non competit jus in re, sed jus ad rem, sive ipsos fructus decimabiles separandos, & præstandos, ita ut pro iis prodita sit *condictio ex canone personalis in rem scripta*, quæ actio & contra tertium fructuum non decimatorum possessorem datur, Pirhing *Synops. tit. de decim. sect. 8. §. 2.* imo non tantum contra possessorem, sed etiam contra illum, qui fructus indecimatos per dolum & latam culpam destruxit, ad æstimationem fructuum decimabilium. Sæpe laudatus Barthel *de decim. sect. 8. §. 1.*

Si controversia vertatur *de ipso jure decimandi*, refert, an agatur *judicio petitorio*, an *possessorio*, si *petitorio*, decimatori competit actio tum *confessoria* contra omnes, qui ipsum turbant in usu & exercitio decimandi, tum *negatoria utilis* adversus omnes, qui sibi jus decimandi in illo districtu asserunt, ratio est, quia quamvis utraque hæc actio directe vel ex verbis legis pro asserenda, vel neganda servitute prodita sit, §. 2. *instit. de act. l. 2. ff. de servit. vindic.* cum tamen in aliis juribus incorporalibus non dissimilis sit ratio, ex mente legislatoris in hisce juribus (puta decimandi, piscandi, venandi &c. asserendis, & vindicandis) utilem quoque competere dicendum est Gloss. *in cap. 26. de decim.* Petrus Rebuff. *de decim. q. 9. n. 11.* Non enim dedignantur sacri canones præsertim in actionum materiâ pro re natâ leges Imperiales imitari, *cap. 1. & 2. de N. O. N.* si agatur *possessorio*, dantur interdicta *adipiscenda* adeptam *retinenda* aut amissam *recuperanda possessionis*. *Adipiscenda* judicium tunc intenditur, quando quis decimarum possessionem, sibi acquirere contendit, quod facilius est in Parocho propter generalem juris assistentiam, quam ipse habet, *cap. 2. de restitut. spoliat. in 6.* In aliis verò decimatoribus tunc locum habet, quando ex justis titulis v. g. privilegii, transactionis, præscriptionis &c. agunt. In *possessorio retinenda* narrat Parochus loci, aliusve decimator se esse in possessione vel quasi juris percipiendi decimas, ac proinde se rogare, ut contra turbantem possessionem suam iudex ipsum tueatur, ac manuteneat, prodito hunc in finem interdicto utili *uti possidetis* textus, & DD. *in §. 4. instit. de interdict. & l. 2. ff. uti possidet.* In *possessorio verò recuperanda* contendit, ut ante omnia in pristinam possessionem restituatur mediante interdicto *unde vi*, *can. redintegranda caus. 3. q. 1. l. 1. ff. de vi & vi armata.* Si laicus aut clericus à Parocho loci decimis spoliatus ad recuperandam quasi possessionem decimarum agat interdicto *unde vi*, non est restituendus, antequam titulum suæ quasi possessionis probet *cap. 2. de restitut. spoliat. in 6.* Aliud dicendum erit si constet, quod talis laicus clericusve longo & notabili tempore

in

possessione decimarum
omni foveis porcel
lones restituendus
cap. 5. de restit
litem in causâ dec
um petitorium & poss
est, quæstionis delin
clericum pertinet.
de qua appellaciones
l. 1. off. 28. n. 1.
litem Ecclesiasticum
contenditur in petito
non competere o
ut Novales decim
et quæ forma sint
alio ratione cas
acquirat? quia hæ
pertinentes ad p
hæ & similes qu
fessione Apostolica p
enim tali concessio
nam patrimonialia
ordi bonis, etiam d
um pertinebit. Pet.
Decimæ n. 116.
Decimæ titulo seu
cognitio ad judicem
coram Emphyteusis
re reperitur in part
cassa Decimarum,
iudice Ecclesiasti
fructuum earum seu
tamen quia o
iudex laicus de i
est coram Domin
de Ecclesiâ laicis i
Schmier lib. 32. tr.
quod ordinari

in possessione decimarum pacificâ & non turbidâ fuerit, tunc præsumptio juris communis favens parocho cedit veritati oppositæ & spoliatus ante omnia in possessionem restituendus, ex regula generali traditâ in text. l. 1. §. 30. ff. de vi & vi armat. cap. 5. de restitut. spoliat. & cit. cap. redintegranda. Pichler de decim. n. 40.

Judicem in causâ decimarum quod attinet iterum distinguendum est inter judicium petitorium & possessorium si in petitorio de proprietate live ipso jure decimandi agatur, quæstionis deinde motæ cognitio definitioque ad forum, seu judicem Ecclesiasticum pertinet. juxta communem. suffragante praxi cameræ imperialis, utpote quæ appellationes in causis decimarum in petitorio non recipit teste Gallio lib. 1. observ. 38. n. 1. & 2. Ratio est: quia causæ Ecclesiasticæ, & his annexæ ad forum Ecclesiasticum spectant, tales autem sunt causæ decimarum, quando de iis contenditur in petitorio cap. 15. & 25. de decim. Ex quo inferitur: sæculari judici non competere cognitionem quæstionum: an alicui aut cui competat jus veteres aut Novales decimas ex his vel illis fundis percipiendi? ex quibus fructibus, quomodo & quâ formâ sint solvenda? an privilegio, consuetudine, præscriptione, insensatione, aliave ratione eas percipiendi jus, aut facultas, vel ab iis solvendis immunitas sit acquisita? quia hæ omnes aliæque similes quæstiones sunt proprietatis, live juris, pertinentes ad petitorium proindeque Ecclesiastici fori. Exceptio tamen est, si hæ & similes quæstiones motæ sunt super decimis, quas privilegio aliave concessione Apostolicâ perpetuâ, & irrevocabiliter in laicos translatas esse constat, cum enim tali concessione à spirituali titulo omnino sint avulsæ, & inter bona laicorum patrimonialia ac prophana esse censeantur, perinde ut super aliis hujusmodi bonis, etiam de quæstionibus super iis motis cognitio ad judicem sæcularem pertinebit. Pet. Rebuffus de Decim. q. 10. n. 39. Begnudelli Bassi verbo Decima n. 116.

Si Decimæ titulo feudi à Summo Pontifice, vel Ecclesiâ recognoscantur, harum cognitio ad judicem Ecclesiasticum pertinet, prout id decisum est in unâ Ravennatensi Emphyteusis 28. Martii anno 1631, coram Merlino, quæ inter recentiores reperitur in parte 6. Decis. 42. ubi num. 15. expressè dicitur, quod etiam causâ Decimarum, quæ datæ sunt in feudum sæcularibus, discutienda sit coram judice Ecclesiastico, licet enim Dominium hujusmodi Decimarum scilicet fructuum earum seu utile omnino spectet ad laicos, & feudum censeatur sæculare, tamen quia oritur, & dependet à jure spirituali. & Ecclesiastico, non potest judex laicus de illis cognoscere, deinde omnis controversia feudalis decidenda est coram Domino feudi directo, ergo & idem dicendum erit de Decimis ab Ecclesiâ laicis in feudum concessis. Pet. Rebuffus de Decim. q. 10. n. 35. Schmier lib. 32. tract. 1. cap. 4. Sect. 1. §. 3. n. 37. Si agatur possessorio ordinario (quod ordinarium vocant respectu summarissimi, nam intuitu petitorii

summarius adhucdum est) id est: si controversia sit *de jure possidendi*, sive *de possessione juridica* Decimarum tam antiquarum, quam Novalium, dummodo ecclesiastica sine, vera est sententia asserentium ejusmodi causam ad solum judicem Ecclesiasticum spectare, quam tenet Barthel. *de Decim. Sect. 8. §. 2.* hanc reddens rationem, quod talis possessio non sit sine jure, cum sit jus insistendi sive detinendi rem aliquam, prout definit Glossa in l. 1. ff. *de acquir. vel amitt. possess.* consequenter possessio rei spiritualis iidem spiritualis est, sequitur enim naturam proprietatis, quare sicuti laicus proprietatis est incapax, ita & possessionis juris spiritualis, ut expressè habetur in *cap. 7. de prescript.* & sicuti causa proprietatis, ita & causa possessionis circa spiritualia ad solum judicem Ecclesiasticum spectat. *cap. 1. de caus. possess. & propriet.* addatur Covarruvias *pract. quest. cap. 35. n. 1.* Si agatur in *possessorio summarissimo*, in quo juris ordine non servato, sine longo litis sufflamine solum inquiritur, quis quomocunque presentem possessionem docere possit, id est: si lis non sit *de jure possidendi* sed *de solo possessionis facto* v. g. *an decimæ sint solutæ, ex quibus fructibus, quo loco vel tempore, an hic obligatus sit ad solvendum, an ille?* Refert, inter quos de hujusmodi facto hæc lis sit: si enim uterque litigantium, vel saltem reus conventus Clericus, Ecclesia vel monasterium sit, illius discussio ad solum judicem ecclesiasticum pertinet, juxta illud: *Actor sequitur forum rei. cap. 5. & 8. de for. compet.* Si vero reus conventus sit laicus, de ejusmodi causa tanquam mixti fori etiam judex secularis cognoscere potest, & locus est præventioni. Hæc pro theoria & secundum rigorem juris dicta sunt, praxis in hisce patriis omninò est contraria, & juxta illam tam in *possessorio ordinario*, quam *summarissimo* forum sæculare fundatum est, ne tamen inde eruas judicem Ecclesiasticum incompetentem esse, & per judicem sæcularem omninò excludi, sed locus præventioni ac in arbitrio actoris est, num reum in foro Ecclesiastico, num in sæculari convenire velit? ita, ut foro sæculari electo ad ecclesiasticum recurrere non licet. L. B. de Cramer *observ. tom. 1. observ. 282.*

Decimarum causæ summarie simpliciter de plano ac sine strepitu & figurâ judiciali in judicio sunt tractandæ *clementin. cap. 2. de jud.* & potest judex etiam non requisitus procedere ex officio compellendo possessores terrarum ad solvendas Decimas, si ei constet esse intra limites alicujus Parochiæ, tanquam notoriè delinquentes negando Decimarum solutionem. Moneta *de Decim. cap. 8. n. 76.* Nec à Decretis ad earum solutionem condemnantibus admittitur appellatio quoad effectum suspensivum, seu retardatæ executionis, sed tantum quoad effectum devolutivum. Barbosa *de offic. & potest. Paroch. p. 3. cap. 28. §. 4. n. 7.* limitatur tamen hæc conclusio 1) Si lis sit cum personâ Ecclesiastica. 2) Si fuerit appellatum à non admissione exceptionum. 3) Si controversia sit inter duas Ec-

cle-

precedentes jus
ve amicibilis com
Moneta 16, c
Dum. n. 48.
non solventibu
in solutio quod in
poteatur, præ
Dum. & Trident.
minuti non debent
adhibet in clement
deberent, non s
tine, & intra d
incompetentem, stat
tribus, & benefici
modi administration
rent.
De Novalibus
meritum nullus n
quibet memor
CESARIS, & P
Did

CO

CO

Ex

questio præcisè fur
neque indistinctu
Duelum privatorum
tamen est, servato
Prescriptio non est
placitum.
Natura adzqu

Aliqua reum Eccl
Lex sit dicta amor
serva.
Beneficia curata ex
ad ea jus potius.

eclesias prætendentes jus decimandi. 4) Si fuerit allegatum privilegium Pontificium, vel amicabile compositio, secus verò, si fuerit allegata consuetudo vel præscriptio. Moneta *loc. cit. n. 60.* Begnudelli Bassi verbo *appellatio n. 31.* Pichler *de Decim. n. 48.*

Pœna non solventibus aut detinentibus Decimas præter peccatum gravissimum injustitiæ quod incurrunt *cap. 17. de Decim.* in jure duplex dictata est. 1) enim jubentur, præviâ tamen monitione, excommunicari *cap. 5. 6. 21. 26. de Decim. & Trident. Sess. 25. cap. 12.* 2) Ad sepulturam Ecclesiasticam mortui admitti non debent, ut statuitur in *cap. 15. de Decim.* 3) Contra Religiosos additur in *clement. cap. 1. de Decim.* ubi contra illos, si vel ipsi Decimas, quas deberent, non solvant, vel alios solvere prohibeant, & admoniti non desistant, & intra duos menses damnificatis Ecclesiis emendam non fecerint competentem, statuitur, ut tam diu sint, & maneant ab officiis, administrationibus, & beneficiis suis suspensi, donec destiterint & satisfecerint, & si ejusmodi administrationes non habeant, ipsi Sententiam excommunicationis incurrunt.

Hæc de Novalibus Decimis dicta sufficiant, DEUS Optimus Maximus det ut mortalium nullus non solventium ac Decimas detinentium pœnas incurrat & quilibet memor sit illius Divini præcepti: *reddite CÆSARI, quæ sunt CÆSARIS, & DEO, quæ sunt DEI.* Cujus summa ratio præsentis

Dissertationis inauguralis Scopus sit &

F I N I S.

COROLLARIA

Ex Jure Naturæ & Gentium.

- I. Spectato præcisè *Jure Naturæ* matrimonii contractum non esse omnino perpetuum, atque indissolubilem, mihi videtur esse Sententia haud minus probabilis.
- II. Duellum privatorum pro Defensione honoris est *Jure Naturæ* prohibitum, licet tamen est, servato moderamine inculpatae tutelæ cum eade repellere invasorem.
- III. Præscriptio non est merum *Juris Civilis* inventum, sed & *Juris gentium* non ultimum placitum.
- IV. *Jus Naturæ* adæquatè distinguitur à *Jure gentium*.

Ex Jure Canonico.

- I. Alienatio rerum Ecclesiasticarum absque solennitatibus etiam pro foro interno nulla est.
- II. Lex sic dicta amortisationis ex causis publicis lata non est immunitatis, aut Justitiæ læsiva.
- III. Beneficia curata ex naturâ & origine sua sunt secularia, clericorumque secularium ad ea Jus potius,